

בס"ד
פר' חיי שרה
גיליון ר"כ
שנה ה'
מרחשוון תשפ"ד

בדרונו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

דבריהם הם זכרונם – הספד רבינו הגדול מרן הברכת מרדכי זיע"א על רביה"ק מרן זיע"א

מחוך ספר ההספדים "אריזל זקחיו" וזלכיונותס.

המשתוקק הגדול

מורי ורבותי, אנחנו לא יודעים את גודל האסון שקרה לנו, כמה אנחנו חיינו על חשבוננו. הוא הרי קיים את כל העולם ממש, בוודאי את כולנו. מי יכול להספיד את רבי חיים, אפשר לתאר כמה דברים, אפשר להסביר כמה דברים מכל ההנהגות שלו פה ושם, אבל איך נספידהו, והלא קטני קטנים אנו ליד דמות הענק הזאת.

רבי חיים נלקח בחטף, נעלם מאתנו ללא שום התרעה, ללא שום הודעה, אי אפשר היה אפילו להתפלל בשבילו, מי יודע אולי זאת היא הסיבה.

בעיני ובעיני שכמותי, רבי חיים הוא אחד מאלה שמתו בעטיו של נחשי. בעיני, הפסוק [קהלת ז, כ] 'כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא' לא נקרא עליו בסימן קריאה אלא בסימן פליאה, 'וכי אין צדיק אחד בארץ אשר לא יחטא', אולי יש יותר מצדיק אחד, אבל עליך זה נקרא בסימן פליאה. אבל זה רק בעיני, כי אינני יכול ומסוגל לדעת את הדברים האלה. אבל הרי יש מושג כזה של 'מתו בעטיו של נחשי ואולי גם אותך צריך להכניס בקבוצה הזאת.

'רבי חיים' ו'חטא', זה הרי לא מתחבר בכלל, **רבי חיים זה מצוות, רבי חיים זה אמונה, רבי חיים זה ביטחון, רבי חיים זה תפילה, רבי חיים זה ברכה.**

מה נעשה בלעדיך, מי ימלא מקומך, הדור קשה, והמאורעות קשים. כמה אנשים הרגעת בדיבור שלך, בברכה שלך, בהבטחה שלך. בשקט קולך היית אומר, 'בבני ברק לא יקרה שום דבר', ולא קרה שום דבר. כשהייתה מלחמה כבדה בארץ כמה פעמים באו לשאול אותך, אולי לעלות לירושלים, 'בבני ברק לא יקרה שום דבר', היתה תשובתך, כך אמרו בשמך, ואנשים נרגעו מזה, וכך הוה. **אבל לא רק את בני ברק הצלת, אלא הצלת את כלל ישראל כולו.**

...

כי סר לראות

חז"ל במדרש אומרים על הפסוק בשיר השירים [ב, ה] 'סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים', 'מה אלו אשישות, באשות הרבה', אישים קטנים. ומוסיפים לנו חז"ל דוגמא

לאשישות אלה, באלו אישים מדובר כאן, אומרים חז"ל 'באש אברהם, באש מוריה, ובאש הסנה'. בגי' מקומות אלו היה אש, אצל אברהם היה 'ויערוך את העצים', במוריה היה האש הגדולה של מתן תורה, בסנה היה 'והנה הסנה בוער באש'. אבל מה השייכות בין כל אלו.

אבל מה היה ענין האש של הסנה, איזה דבר טוב ניתן שם, מה נאמר שם, הלא אפילו לא הראו את הסנה לאף אחד, רק משה רבינו מרצונו הטוב בא לראות את הסנה. וזה פלא.

דומה שבסנה היה דבר גדול מאד. בפרשת הסנה מבואר שמה רבינו לא נצטווה ללכת לראות את הסנה, אדרבה, התורה ציינה 'ויסר לראות', אך 'הויסר' הזה אין לנו מושג מה טמון בו, הרי משה רבינו לא רצה סתם ללכת, משה רבינו לא עשה תנועה מיותרת.

ומצינו במדרש [תנחומא שמות, יג] שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש על הילוכו של משה לסנה, חד אמר צוארו עיקם, וחד אמר גי' פסיעות פסע. זה הוא 'הויסר', כי משה רבינו לא סובב צוארו לריק, אלא זו היתה ההשתוקקות. זו היתה העובדא שמשה סבר שיש שם בסנה סודות של כל הבריאה כולה, סודות במהלכים של כלל ישראל בכל הדורות, ואז הוא החליט לסור, 'ויסר' לראות. וה'ויסר' הזה נתן את הזכות הגדולה שנאמר עליה 'אשישות'.

מורי ורבותי, למה אני אומר את זה, מי יכול לתאר את ההשתוקקות של רבי חיים לתורה, כל חיינו היה השתוקקות לתורה, כל היום שלו היה מחולק לפי הצרכים של התורה. הרי אין לך אדם עסוק בעולם יותר מרבי חיים, הוא עוזר לכולם, מברך את כולם, תורים גדולים מתארכים אצלו בבית, אבל הוא לא מוותר כי הוא זה, על משהו מתורה. כל מי שהביא לו איזה דבר תורה חדש מיד עיין בזה.

מי שראה, והרבה הרבה ראו, איך שהוא יושב עם הקרטון הישר, שמראה לו בדיוק באיזה שורה הוא אוהו, באיזה שורה הוא לומד, שבעה דפים ליום, לא לאבד אף מילה.

ההשתוקקות הזאת של רבי חיים, הוא פשוט 'בלע' תורה, הוא חי מתורה. ראינו מתמידים, ראינו משתוקקים, ראינו מהמין הזה כמה וכמה ב"ה, אבל לא ראינו כמו רבי חיים! אין רגע לעמוד בלי כלום, ואין רגע שלא מתוכנן עם התורה. נורא נוראות.

וחזרת ואמרת 'קח נא את בנד', עכשו אתה אומר לי 'אל תשלח ידך אל הנער', ורש"י מביא התירוץ על זה 'אסיקתיה וקיימת דברי ועתה אחיתניה', אמרתי לך רק 'העלהו', אבל עד אז אברהם אבינו לא שאל. הפשט הוא, שכשיו קושיא אז יש תירוץ, אבל כל עוד שהיה לאברהם את השליחות לא היה לו קושיא ולא היה לו תירוץ, כיוון שזה לא היה נוגע למה שהבורא עולם ציווה.

כאן ראינו גם את ה'ויסר', וגם את ה'וירא ד' כי סר לראות', את ההשתוקקות לחכמה, ההשתוקקות לבורא עולם. למי היתה השתוקקות לבורא עולם חוץ מרבי חיים.

...

מתורה יודעים הכל

עוד נקודה אחת רציתי לומר. כתוב בשיר השירים [ג, ו] 'מי זאת עולה מן המדבר כתימרות עשן מקוטר מור ולבונה מכל אבקת רוכל', ואמרו חז"ל, מי זאת שיודעת כל כך הרבה דברים נפלאים, אמר רב נחמן בר יצחק 'בכל עילויים שעלית לא עלית אלא מעצמך', מה הפשט בזה?

אני רוצה לומר פשט, הרי לא כולם יודעים מה זה תורה, יש היום אנשים שהם כביכול 'מנהיגים' אך הם ריקים, ריקים מן התורה שלנו, הרי זה כואב.

כתוב כאן בחז"ל, שמי שלומד תורה יודע הכל, התורה דואגת לכך שהוא ידע יותר מכל אלו שהם כביכול יודעים. ובאמת סייעתא דשמיא זו, שכשהלומד תורה נצרך להבין איזה דבר, היא בעצמה דואגת שהוא יבין וידע כל מה שצריך יותר טוב מכל מישהו אחר, היא מהגדולים ביותר, ומי שמבין את זה ומאמין בזה, אז יש לו את הסייעתא דשמיא.

לצערינו אנשים רבים לא מבינים את זה, חושבים הם שהעולם נקבע במחיצה של הראש הקטן שלהם, אך האמת היא שיש עוד עולם, ויש בורא עולם, ויש תורת ישראל בעולם, ושם נקבע העולם.

אומר הקב"ה, 'מי זאת עולה מן המדבר', מן המדבר היא מגיעה, שום דבר לא היה שם, לא היה שם 'ליבה' ושאר שטויות מעין אלו, אבל היא, היא מעצמה, מקוטר מור ולבונה, מכל אבקת רוכל.

אבל יש לזה תנאי, והוא שהתורה צריכה להיות נקיה, וכשהיא נקיה, נקיה, נקיה, היא תהיה גם עשירה, עשירה, עשירה, כמו שראינו אצל רבי חיים.

כמעט ולא נגענו, ודאי שלא ספדנו כראוי, אבל זה אולי מה שלמדנו מקצות דרכיו של רבי חיים. אולם זה מספיק בשביל שנצעק ווי! שנצעק גיוואלד! גיוואלד! על מה שהפסדנו.

זה מספיק בשביל שנצעק ונתפלל, 'רבונו של עולם, שלח סייעתא דשמיא לבחורים נפלאים אלו, תקל עליהם שיוכלו ללמוד תורה, שיגדלו בתורה. שלח סייעתא דשמיא לכל לומדי התורה. רבונו של עולם, **תן לאנשים להבין שאין בן ישראל בלי תורה ואין תורה בלי בן ישראל**. שנבין שמן המדבר היא מקוטר מור ולבונה, זה מה שהקב"ה נותן ללומדים שלו.

יתן השי"ת שנבין ונפנים את זה.

איני רוצה לומר לכם, אך אולי זה לא פלא שהוא זכר את כל התורה כולה ממש בדיוק של מילה. אני לא יודע מאיזה סיבה, אולי זו מסיבה אחרת, אינני יודע, אבל המצב הזה של הידיעה שלו זה הרי היה פלא, כל התורה כולה, תורה שבכתב דרך ספרי הקודש וכתבי הקודש, **כל הנ"ך כ"ד ספרים, כתבי הקודש, משניות, גמרא, שום טיפה לא נשמטה. הכל נקלט אצלו**.

כשהיה נשאל האם מילה פלונית כתובה, היה אומר בבבלי לא, בירושלמי לא, במדרש לא, אז זה לא נמצא, ואם המילה הזו הייתה הוא היה יודע איפה היא, אני מדבר על מעשים שהיו. מה אתם אומרים על זה, מהיכן כל זאת, הרי זה כבר עבר את הגאונות. זה נכנס לשאלה של 'היכי תימצוי', איך זה יכול להיות. ויכול להיות, שזהו רבי שמריהו יוסף חיים בן רבי יעקב ישראל הסטייפלער, אצלו זה יכול להיות.

...

יקרות הזמן

אבל רבותי, למה לא תגידו פשוט, אם לא מפסידים אפילו רגע לריק, אז אין כאן שאלה, כי רגע הוא זמן, וכל הזמן מתוכנן בשביל תורה. **הרי לא היה 'רבי חיים' בלי תורה**. כשצריכים להיות באיזה מקום והעיניים פתוחות, אז אנחנו מסתכלים סביבנו, אבל רבי חיים עם עיניים פתוחות ולא מסתכל בתוך ספר, לא היה.

אי אפשר לתאר את מה שראו אצלו, את 'יקרות הזמן', הדבר הכי זול בעיניהם של בני אדם זה זמן, אין לו לאדם פחד על הדבר היקר ביותר עלי אדמות. **אבל מרבי חיים לא היה אפשר לקנות זמן אפילו במיליארדים**.

אלא אך ורק אם על פי דין צריך, ואם זה יועיל לתורה, בלי תועלת לתורה זה לא היה שייך. כשהיו חשבונות של תורה, לעזור לתורה, אז הוא נתן מכתב, נתן חתימות. עזר לבני אדם, נתן ברכות, אבל בלי החשבונות האלה, אז אין בזבוז של חלקיק רגע אצל רבי חיים, אין.

המדרש אומר, כשאברהם אבינו לקח את בנו לעקידה, הוא הגיע לדרגות כאלה, שדבר ה' אצלו הוא חשבון כל החשבונות, את הקושיות השאיר בצד, ואף שיש קושיות, וקושיות של ממש, והוא ישאל את הקושיות, אבל רק אחרי שהוא יקיים את מה שהרבנו של עולם רוצה ממנו, הוא ישאל אותם ב'הלכות תלמוד תורה' אך לא במקום מילוי רצון הבורא עולם.

כמו שהסביר רבינו חיים הלוי על שני כתובים המכחישים זה את זה 'עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם', הפשט הוא, שרק אחרי שיש כתוב שלישי, רק אז אפשר לשבור שני קושיות של שני כתובים המכחישים זה את זה, אבל אם אין 'כתוב שלישי' ישארו הכתובים מכחישים, כך זה ישאר אף שאתה לא מבין, 'עדי שיבוא הכתוב השלישי, אומר רבי חיים, 'עדי אז אסור לך לשאול, רק אז מותר לך לשאול. לא שאז יבוא התירוץ, אלא אז מותר לך לשאול.

היו לאברהם אבינו קושיות גדולות כמו שהביא רש"י [בראשית כב, יב] מחז"ל, אמר ליה אברהם אפרש לפניך את שיחתי, אתמול אמרת לי 'כי ביצחק יקרא לך זרע',

לזכות אחינו בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה.

ממשיכים בחיזוק בתורה ובתפילה לזעוק בתחינה לאבינו רבון העולמים שירחם עליהם ויוציאם מצרה לרווחה משעבוד לגאולה